

The Tzaddikim sit with their crowns on their heads

R' Blass 9' Tishrei 5779

YU Yom Iyun

1) Mishna Avos 1:3

אנטטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם:

2) Berachos 17a

מרגלא בפומיה דרבא תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין שנאמר (תהלים קיא, י) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם לעושים לא נאמר אלא לעושיהם לעושים לשמה ולא לעושים שלא לשמה וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא.

3) Rambam Hilchos Teshuva 10:1

אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הפתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרש מן העברות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הפתובות בתורה או כדי שלא אפטר מחיי העולם הבא. אין ראוי לעבד את ה' על הדרך הזה, שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים. ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים שמחנכין אותן לעבד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה:

4) Pesachim 8a

וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי זה צדיק גמור

5) Berachos 17a

מרגלא בפומיה דרב [לא כעולם הזה העולם הבא] העולם הבא אין בו לא אכילה ולא אלא צדיקים שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר (שמות כד, יא) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו

6) Rambam Introduction to Perek HaChelek:

ועתה אחל לדבר במה שכוונתי לו הוי יודע כי כמו שלא ישיג הסומא עין הצבעים ואין החרש משיג שמע הקולות ולא הסריס תאות המשגל כן לא ישיגו הגופות התענוגים הנפשיות וכמו שהדגים אינם יודעים יסוד האש לפי שהיותם ביסוד המים שהם הפכו כן אינו נודע בזה העולם הגופני תענוג העולם הרוחני אבל אין אצלנו בשום פנים תענוג זו זולתי תענוג הגוף בלבד והשגת החושים מן המאכל והמשתה והמשגל וכל מה שזולתו אלה הוא אצלנו בלי מצוי ואין אנו מכירין אותו ולא נשיג אותו בתחלת המחשבה אלא אחר חקירה גדולה. וראוי להיות כן לפי שאנחנו בעולם הגופני ולפיכך אין אנו משיגים אלא תענוגיו הגרועים הנפסקים אבל התענוגים הנפשיים הם תמידים עומדים לעד אינם נפסקים ואין ביניהם ובין אלו התענוגים יחס ולא קורבה בשום פנים ואין ראוי אצלנו בעלי התורה ולא אצל האלהיים מן הפילוסופים שנאמר שהמלאכים והכוכבים והגלגלים אין להם תענוג אבל באמת שיש להם תענוג גדול במה שהם יודעים ומשיגין באמיתת הבורא יתברך ובה. הם בתענוג תמידי שאינו נפסק ואין תענוג גופני אצלם ואינם משיגין אותו לפי שאין להם חושים כמונו שישגו בהם מה שאנו משיגין אותו וכמו כן אנחנו כשיזדכך ממנו מי שיזדכך ויעלה לאותם מעלה אחר מותו אינו משיג התענוגים הגופנים ואינו רוצה בהם אלא כעין שירצה המלך שהוא גדול הממשלה שיתפשט ממלכותו וממשלתו ויחזור לשחק עם הנערים בכדור כשהיה עושה לפנים מן המלכות וזה בקטנות שניו כשלא היה מבחין בין מעלת שני הענינים כמו שאנחנו היום משבחין ומנשאים תענוגי הגוף ולא תענוגי הנפש. וכשתבונן בענין שני אלה התענוגים תמצא פחיתות האחת ומעלת השניה ואפילו בעולם הזה. וזה כי אתה מוצא רוב בני האדם כלם מיגיעים נפשותיהם וגופותיהם בעמל ויגיעה שאין למעלה מהם כדי שיגיע לו מעלה וכבוד ושינשאוהו בני אדם והנאה זו אינה הנאת מאכל ומשתה וכמו כן הרבה מבני אדם בוחר להנקם מאויביו יותר מהשיג הרבה מתענוגי הגוף והרבה מבני אדם מתרחקים מן הגדול שבתענוגי הגוף מיראתו שישגהו מזה חרפה ובושת מבני אדם או לפי שמבקש שיהא לו שם טוב ואם ענינו כן בעוה"ז הגופני כ"ש בעולם הרוחני והוא העוה"ב שנפשותנו משכילות שם מידיעת הבורא יתברך כמו שמשכילות הגופנים העליונים או יותר ואותו תענוג לא יחלק לחלקים ולא יסופר ולא ימצא משל למשול בו אותו התענוג אלא כמו שאמר הנביא ע"ה (ע' תוי"ט אהלות פי"א) כשנפלאו בעיניו גדולת הטוב ההוא ומעלתו אמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וכן אמרו ע"ה (ברכות יז:) העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא רחיצה ולא סיכה ולא תשמיש אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו שכינה. רוצה לומר באמרו ועטרותיהם בראשיהם השארות הנפש בקיום המושכל להם והוא הבורא יתברך והיות הוא רוצה לומר המושכל והוא דבר אחד כמו שזכרוהו גדולי הפילוסופים בדרכים יאריך ביאורם בכאן. ואמרו ונהנים מזיו שכינה רצוני לומר שאותן הנשמות מתענגות במה שמשגיגות ויודעות מאמתת הבורא יתברך

7) Rambam - Moreh Nevuchim 3:27

THE general object of the Law is twofold: the well-being of the soul, and the well-being of the body. The well-being of the soul is promoted by correct opinions communicated to the people according to their capacity.... The well-being of the body is established by a proper management of the relations in which we live one to another. This we can attain in two ways: first by removing all violence from our midst: that is to say, that we do not do every one as he

pleases, desires, and is able to do; but every one of us does that which contributes towards the common welfare. Secondly, by teaching every one of us such good morals as must produce a good social state. Of these two objects, the one, the well-being of the soul, or the communication of correct opinions, comes undoubtedly first in rank, but the other, the well-being of the body, the government of the state, and the establishment of the best possible relations among men, is anterior in nature and time. The latter object is required first; it is also treated [in the Law] most carefully and most minutely, because the well-being of the soul can only be obtained after that of the body has been secured. For it has already been found that man has a double perfection: the first perfection is that of the body, and the second perfection is that of the soul. The first consists in the most healthy condition of his material relations, and this is only possible when man has all his wants supplied, as they ariseThe second perfection of man consists in his becoming an actually intelligent being; i.e., he knows about the things in existence all that a person perfectly developed is capable of knowing. This second perfection certainly does not include any action or good conduct, but only knowledge, which is arrived at by speculation, or established by research.

8) Rambam Hilchos Teshuva 8:1/3/6

הטובה הצפונה לצדיקים היא חיי העולם הבא והיא החיים שאין מות עמה והטובה שאין עמה רעה. הוא שפתיב בתורה (דברים כב ז) "למען ייטב לך והארכת ימים". מפי השמועה למדו למען ייטב לך לעולם שכלו טוב והארכת ימים לעולם שכלו ארך. וזה הוא העולם הבא. שכן הצדיקים הוא שיזכו לנעם זה ויהיו בטובה זו. ופרעון הרשעים הוא שלא יזכו לחיים אלו אלא יכרתו וימותו. וכל מי שאינו זוכה לחיים אלו הוא המת שאינו חי לעולם אלא נכרת ברשעו ואבד כבהמה. וזהו כרת הכתובה בתורה שנגאמר (במדבר טו לא) "הכרת תכרת הנפש ההיא". מפי השמועה למדו הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא. כלומר שאותה הנפש שפרשה מן הגוף בעולם הזה אינה זוכה לחיי העולם הבא אלא גם מן העולם הבא נכרתת

חיים אלו לפי שאין עמהם מות שאין המות אלא ממארעות הגוף ואין שם גוף נקראו צרור והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים". וזהו השכר "שמואל א כה כט) החיים שנגאמר: אין שכר למעלה ממנו והטובה שאין אחריה טובה והיא שהתאוה לה כל הנביאים

וכמה כמה דוד והתאוה לחיי העולם הבא שנגאמר (תהילים כו יג) "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים". כבר הודיעונו החכמים הראשונים שטובת העולם הבא אין פח באדם להשיגה על ברירה ואין יודע גדלה ויפיה ועצמה אלא הקדוש ברוך הוא לבדו.

5) Rambam 9:1

מאחר שנודע שמתן שכרן של מצות והטובה שנזקה לה אם שמרנו דרך ה' הכתוב בתורה היא חיי העולם הבא שנאמר (דברים כב ז) "למען ייטב לך והארקת ימים". והנזקה שנוקמים מן הרשעים שעזבו ארחות הצדק הכתובות בתורה היא הפרת שנאמר (במדבר טו לא) "הפרת תפירת הנפש ההיא עונה בה". מהו זה שכתוב בכל התורה פלה אם תשמעו יגיע לכם כן (ויקרא כו יד) "ואם לא תשמעו" יקרה אתכם כן. וכל אותן הדברים בעולם הזה. כגון שבע ורעב ומלחמה ושלום ומלכות ושפלות ושיבת הארץ וגלות והצלחת מעשה והפסדו ושאר כל דברי הברית. כל אותן הדברים אמת היו ויהיו ובזמן שאנו עושים כל מצות התורה יגיעו אלינו טובות העולם הזה כלן. ובזמן שאנו עוברין עליהן תקראנה אותנו הרעות הכתובות. ואף על פי כן אין אותן הטובות הם סוף מתן שכרן של מצות ולא אותן הרעות הם סוף הנזקה שנוקמין מעובר על כל המצות. אלא כן הוא הכרע כל הדברים. הקדוש ברוך הוא נתן לנו תורה זו עץ חיים היא. וכל העושה כל הכתוב בה יודעו דעה גמורה נכונה זוכה בה לחיי העולם הבא. ולפי גדל מעשיו ורוב חכמתו הוא זוכה. והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חלי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן. וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידנו לעשות התורה כגון שבע ושלום ורבי כסף וזהב. כדי שלא נעסק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנזכה לחיי העולם הבא.

10) Rav Tzaddok HaKohen – Divrei Sofrim

מה שכתוב פרק א' דאבות אל תהיה וכו' על מנת לקבל פרס, לכאורה לשון פרס משמע מזונות עול הזה, וכמו שאמרו [עירובין ע"ב סוף עמוד ב'] במקבלי פרס, [על גבי א'] בקבלות פרס ובכמה ברש"י אבות פירוש דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא משמע דוקא שכר עולם הזה וגם זה דוכתיה, וכן משום דליכא, אך בפסחים [ח' סוף עמוד א'] משוה על מנת שאהיה בן עולם הבא על מנת שיחיה בני, ועיין שם ברש"י ותוספות ברע"ב שזהו שלא לשמה ועל מנת לקבל פרס ומכל מקום הוא צדיק גמור דישראל אין תוהה, ועיקר מצוה אין כן, ועיין במדרש אבות שם דדוקא צדיק גמור נקרא ולא חסיד, והיינו דצדיק נקרא משום דלעולם יעסוק וכו' אפילו שלא לשמה (פסחים נ:.) ובנדרים [ס"ב א'] פירוש למוד מאהבה וכו' עשה דבר לשם פעלן וכו' והוא מספרי עקב [סוף פרשה מ"ח], ושם חשיב גם כן שלא ילמוד בשביל שאאריך ימים לעולם הבא, אבל נראה דמכל מקום גם זה כשהכוונה רק לגרמיה שיהיה בן עולם הבא ושיאריך ימים לעולם הבא ושיהיה לו טוב לעולם הבא דבזה אין נפקא מינא בין פרס לעולם הזה לדעולם הבא, אבל מה שהוא עיקר עולם הבא דנהנין מזיו השכינה (ברכות י"ז.) דזהו לאו הנאת גרמיה, ואף בעולם הזה מי שזוכה לכך והוא השעה אחת דתשובה ומעשים טובים בעולם הזה שיפה מכל העולם הבא (אבות פרק ד') ושכר מצוה מצוה, [ועכל אחד גם כן בריש פרק ב' דאבות הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות, רצה לומר שאף על פי שזו המצוה קלה אין אתה יודע מתן שכרה, דשכר מצוה מצוה ואפשר דהמצוה הבאה בשכרה היא חמורה שבחמורות ולשכר זה יש לחשוק] דזוכין לזה בשכר מצוה לבוא לתשובה ולאהבה ולדביקות, לשכר כזה יש לצפות ומותר על מנת לקבל פרס כזה, וזהו לשמה גמור שעושה מאהבה שרוצה לזכות על ידי זה לאהבת השם יתברך